

CIGAR - og TOBAKSHANDLERE i AAKIRKEBY.

Hvis jeg, i kommende år skal berette for mine børnebørn om min barndomstid, kommer til at sige: " Min farfar, han var bagermester, men da han som 58 årig trak sig tilbage til pensionisttilværelsen, så oprettede han en cigar- og tobaksforretning, og drev den til sin død som TOBAKSHANDLER. " -- " TOBAKSHANDLER ? , jamen var det da lovligt, sælge tobak og ryge det blandt almindelige mennesker." -- " Ja min unge ven, i gamle dage betragtede man det, at ryge tobak i pibe eller som cigarer eller cigaretter, ja sågalt at tygge eller sutte på det i form af snus eller skrå, som et alment anerkendt nydelsesmiddel blandt alle voksne mennesker. Det var faktisk noget, man bebyndte med, når man var blevet konfirmeret. En yndet gave til konfirmation var da også et cigaretetui eller cigaretbøger, en leither et fikst cigaretrør. I 1912 var rygning så udbredt, at staten så en mulighed for indtægter, at man indførte tobaksbeskatning i Danmark, som en forbrugsbegrænsende særbeskatning, da man formodede at rygning kunne være farligt for helbredet. Men det var først i 2007, at man indførte loven, der helt forbød rygning af tobak i " Det offentlige rum ", således at denne nydelse kommer på linie med brugen af hasch og euforiserende stoffer og kan politiforfølges og dømmes.

STOREGADE 2

Den 1 oktober 1918 sælger bagermester Markus Peter Dam ejendommen mellem Kirkegade - Torvet - Storegade til sin søn Harald Dam, og samtidig indgår far og søn en

LEJEKONTRAKT.

Undertegnede bagermester Harald Dam udlejer herved til min fader Markus Peter Dam den på min ejendom matr. nr. 14 af Aakirkeby beliggende 2 - etages bygning, der vender ud til Storegade. Lejemålet tager sin begyndelse 1 januar 1919 og er fra ejerens side uop sigeligt. sålænge lejeren eller dennes hustru er i live. Skulle lejeren eller dennes hustru ikke ønske selv at bebo den lejede bygning, skal de være berettigede til fremleje af den. Dog må bygningen ikke uden ejerens samtykke undergå væsentlige ændringer i indretning. Beboerne har fri adgang til benyttelse af de til den samlede ejendom hørende udenoms bekvemmeligheder. Lejen fastsat til 400 kr. - Fire Hundrede Kroner - årlig og erlægges med halvdelen hver 1st januar og 1st juli for det foregående halvår. Nærværende lejekontrak vil være at respektere af såvel den nuværende som senere ejere af matr. nr. 14 Aakirkeby, medens lejemålet fra lejers side kan opsiges med et halvt års varsel.

M. P. Dam.
Cigar- og Tobaksforretn.
Aakirkeby.

RYTTERKNÆGTEN 1927

Og som den virksomme mand M.P:Dam altid havde været, oprettede han en Tobaksforretning i de lejede lokaler, Herfra solgte han så alle former for pibetobak, cigarer, cigaretter, cerutter, snus og skråtobak, piber, tobakspunge, cigarethylstre, cigaretuier, cigar-klippere, pibehoveder og pibespidser, pibeskrabere og piberensere, askebægre, Barberknive, barberblade, barbermaskiner, barberspejle, skægsakse, ja sågalt slibemaskiner til at opslibe brugte barberblade, og så solgte han også cigaretrør til brug for damer, der ville undgå at få nikotin på fingrene. Han solgte også solbriller, solskærme og spadserestokke.

Philip og jeg elskede at komme på besøg i det lille kontor ved siden af butikslokalet, hvor farfar og farmor sad og ventede på kunder. Når så skumringstimen så kom, anbragte vi os på hver sin side af farmor i sofaen under vinduet ud mod gaden, og i gadelygtens skær gennem vinduet læste hun så for os af OTA-bøgernes Eventyr.

I de to dyrskuedage stod døren altid helt åben, så kunder let og hurtigt kunne komme ind og ud. Der var jo et stort salg, for man skulle jo på festpladsen kunne gå og vigte sig med en stor cigar, og det var jo et par lange dage at gå rundt derinde på pladsen, så det var nok også godt med en god stok, om ikke andet kunne den bruges til at prikke lidt til dyrene eller pigerne, så stokkestativerne stod ude på fortovet med et righoldigt udbud. Måske var det også praktisk med en solskærm eller et par kække solbriller.

Det kan da ikke have været så dårligt at være tobakshandler, mine besteforældre havde da også råd til at holde ung pige - Ranghild Madsen - til hjælp. Og de var blandt de første, der fik radio, om hvilken far, mor og vi børn samledes for om søndagen at lytte til hørespillet " Familien Hansen "

Da M.P.Dam døde i 1934 udlejede hans hustru forretningen med inventar, kontorlokale og lagerrum til Axel Petersen for en femårig periode, til en årlig leje af seks hundrede og seksti kroner. Så blev der jo også lidt til hende til at leve af. Da denne kontrakt fornyedes i 1939 forhøjedes lejen til 780 kr årligt. Axel Petersen der havde været komis hos købmand Simonsen udvidede varelageret til også at omhandle vin og spirituosa. Da hans far var slagtermester blev han populært omtalt som cigarslagteren. I 1970 køber han Jernbanegade 10, det tidligere sygekassekontor, og fortsætter sin Tobaksforretning her under navnet CIGARKASSEN, indtil 1979

Efter LOTTO-spillet blev indført i Danmark havde han indløsning af kuponer hver uge.

Axel Petersen var bestyrelsesmedlem i Håndværker og Industriforeningen 1953 -1965. Han var en habil dillitantskuespiller og optrådte med glans ved mange lejligheder.

Axel Petersen

CIGARER - VIN - SPIRITUOSA

AAKIRKEBY TELEFON 63

Turistbrochure 1940

Butiksdørens
glasrude

TH. 7 H. Lyster TH. 7
Fotohandel
Film fremkaldes og kopieres
Hurtigste Levering

De bedste
Foto-Artikler

PAPIR
PLADER
RULLEFILM
PAKFILM
FOTO-KEMIKALIER

er mærket

GEVAERT

GEVAERT
PHOTO-PRODUCTEN
N. V.

grundlagt 1894
er Europas største Fabrik
for fotografisk Papir.

I 1905 havde Hans Larsen Lyster etableret sig som træskomager i Jernbanegade 4. Og da Bornholms telefonselskab A/S så skulle til at etablere sig i Aakirkeby i 1913, så lejede man sig ind i en del af hans ejendom, og indrettede byens telefoncentral her, med ham som bestyrer. Han fortsatte dog med at handle med træsko og træskostøvler samt ridestøvler og gummistøvler fra forretningslokalet i ejendommens søndre ende, ud imod gaden.

Herfra begynder han også at sælge tobaksvarer, piber, cigarer, cigaretter, cerutter og snus. I vejviev 1922 omtales han under Tobaksforretninger.

I 1925 solgte han ejendommen til telefonselskabet, og begyndte nu også at handle med fotoartikler såsom film, plader, fotograferingsapperater, kameraer. Man kunne indlevere film og plader til fremkaldning og kopiering. Og man kunne købe papir, rammer, skåle og fremkaldervæske til, at man selv kunne lave kopier af de fremkaldte film, hvilket var ret populært i den tid. Han havde også salg af fotorammer.

En rulle film til 8 optagelser (6 x 9 cm) kostede i juli 1933 1,55 kr. og fremkaldning kostede 40 øre .

I 1947 overtog Københavns telefonsselskab ejendommen. Og i 1972 blev den afhændet for at indgå som led i naboejendommens møbelforretning.

Hans Larsen Lyster var født 23.8.1878 og døde 5.10.1959 hustruen Johanne Marie født Møller 17.1.1879 døde 18.4.1975. fik 4 børn ; Ulla gift Nielsen blev i 1947 telefoncentralbestyrer i Aakirkeby Robert blev postmester i Svaneke 1945 -1956. Edith og Camma blev gift og bosatte over.

Man stopper
Piben med Tobak
og ryger

Cigarer og Cigaretter fra
O. M. Bendtsens Cigarforretning.
Telefon 213

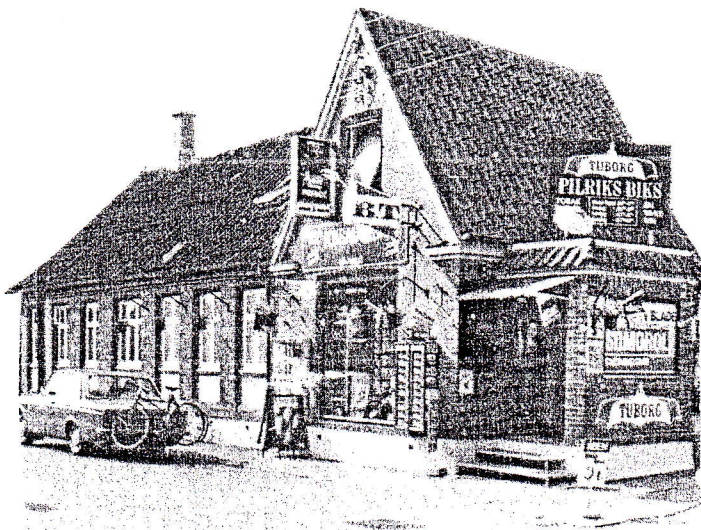
Rytterknægten 1927

Otto Mathias Bendtsen blev i 1883 født i Pedersker. Som 15-årig kom han i snedkerlære og blev beskæftiget på Aakirkeby skæreri. Men da han blev udsat for en ulykke måtte han søge sig andet erhverv. Så i 1907 blev han ansat i postvæsenet på ruten Aakirkeby-Kærgård. Denne rute passede han indtil han som 65-årig gik på pension. Ved denne lejlighed hyldede rutens beboere ham med en stort taknemlighedsfest.

I 1918 købte han ejendommen Vesterbro 3, og etablerede her en lille Tobaksforretning, som han passede sammen med sin kone. Han var meget optaget af organisatorisk arbejde. Han var formand for bornholmske landpostbudes forening. Han var medlem af menighedsrådet, og han var for Socialdemokratiet indvalgt i byrådet 1921 - 1943. bl.a. den 10.3.1937 genvalgt som det ene mandat af to ved 162 socialdemokratiske stemmer (668 afgivne stemmerialt). Det gav plads i kasse-, vandværks- og elektricitetsudvalg samt byggekommision. Med butikken beliggende lige mellem 2 af byens store virksomheder Aakirkeby skæreri og Aakirkeby cementstøberi med mange svende og arbejdsfolk, var der mulighed for et godt salg af tobaksvarer, snus og skrå samt Øl og sodavand. Tidligere læredrenge beretter da også om, hvordan de mange gange i løbet af dagen måtte afsted til "Bendtsen" for de svedige svende. -- "Hent lige et par øl- og en sodavand til dig selv -- Åh tag lige en æske snus med". Når man så kom ind ved disken i den lille butik, lindede Bendtsen lige lidt på døren inde fra stuen, og den lange tynde mand smygede sig gennem dørsprækken ind for at betjene kunden, omhyggeligt vogtende på, at man ikke skulle komme til at se om nogen sad derinde og drak sig en øl.

Da Otto Bendtsen i 1948 gik på pension flyttede han og konen til Rønne, og sønnen Kaj Bendtsen overtog forretningen. - Han havde i 30-erne været lidt af et idol for os børn, da han flere gange med succes havde deltaget i cykelløbet "Bornholm Rundt". Og han havde da også hjulpet os med at arrangere et børnecykelløb med start ud for bager Jensen og ud om Lobbæk og retur. Jeg vandt yngste aldersklasse og fik en blankpudset $\frac{1}{2}$ -krone i silkeetui.

I 1955 kom Gundhild Hansen til, og hun udvidede til lidt småkolonial, slik og ugeblade. Hendes mand var tankbilchauffør for et af olieselskaberne. Fra 1963 til forretningen lukkede i 1979 drev Herluf og Kirsten Jørgensen den. De var begge meget travinteresserede.

Nybyvej 18

I 1930 køber Hans Henrik Hansen huset Nybyvej 18, for med indgang gennem en overdækket balkon at indrette en lille Tobaksforretning med salg af tobaksvarer, vin, øl, konserves og slik. Vi elever fra Realskolen blev ofte af lærerne sendt ind for at hente cerutter, bolsjer eller tændstikker hos "Hans Henrik", som vi kaldte butikken. Eller vi sneg os derind i frikvarterene for at "snolle" sammen med en lommepege velbeslået kammerat.

Da hans datter Asta Hansine Hansen i 1945 havde overtaget forretningen og blevet tobakshandler, blev det i min tid som murerlærling hos Villian Jensen i Nygade til "ASTA" og hente ", når vi manglede øl eller tobak. Hun blev gift med møllersvend Olav Schou, der arbejdede på Vålsemøllen, og forretningen ændrede navn til Asta Schou's Tobaksforretning.

I 1975 kom Erik og Blice Kofoed til og de fortsatte under navnet Nybyvejs Vin og Tobaksforretning.

I 1982 ændres forretningens navn til PILRIKS BIKS, da Carl Erik Hansen (Pilrik) kommer til. Han køber også den næste ejendom nr. 20 og udvider butiksarealet samt varesortimentet med kølediske for mælkeprodukter, pålægsvarer, grøntsager/samt brød ugeblade og aviser. Han får kolektion for lodsedler til Varelotteri og Landbrugs- lotteri samt Klasselotteri. Selvom der efterhånden var meget at lave i butikken, så tog Pilrik og hans kone Lis sig altid tid til en snak med deres kunder om dagligdagens problemer. Og børnene fik i ro og fred lov til at udvælge deres slik under tolmodig og kyn- dig vejledning.

Helt fra ung har jeg aldrig abonneret på nogen avis eller dagblad, men hver dag hentet den hos min mor, når hun havde læst den. Jeg sparede prisen, og det gav anledning til at jeg lige daglig nåede at se til hende, hvordan hun havde det. Men da hun så døde i 1982 måtte jeg finde på noget andet, og det blev, at jeg på vej hjem fra Erhvervsskolen standsede udenfor Pilriks Biks og gik ind og købte Bornholms Tidende. Måske lidt dyrere og besværligt, men så fik jeg jo også muligheden for at høre de sidste nyheder fra byen ved en lille samtale med fru Pilrik. Da denne rige mulighed for menneskelig kontakt ophørte ved forretningen lukning efter Pilriks død 20 marts 2005, måtte jeg bide i det sure æble og tegne abon- nement. Så nu står jeg daglig parat når avisbudet kommer, for at få et lille smil, et vink eller en lille bemærkning.

Gælder det
vin- og tobaksvarer
anbefales

Nybyvejs Vin- og
Tobaksforretning
Tlf. 97 51 00

Har De en højtidsdag - så har vi varerne dertil!

HVIDVIN - RØDVIN og
DESSERTVIN i mange
kvaliteter og prislag.

CIGARER - CERUTTER og
CIGARILLOS i sortimenter
samt alrn. pakninger,

KAFFEN som alle kan li'
og til rimelig pris må De
også prøve.

FRISKO IS i lagkagefacon
eller alm. literis samt
konserves m. m.

TELEGRAMMER SKRIVES OG UDBRINGES

Asta Schou

IKKE DYRERE - MEN BEDRE

TELEFON AAKIRKEBY 320